

ИЗЛОЖБА НАРОДНИХ НОШЊИ "ГУЊ - ЈЕЛЕК - ПРСЛУК" У БЕОГРАДСКОМ ЕТНОГРАФСКОМ МУЗЕЈУ

Вунено одело главу чува

Грубо сукно је сточаре и друго становништво штићило од хладноће

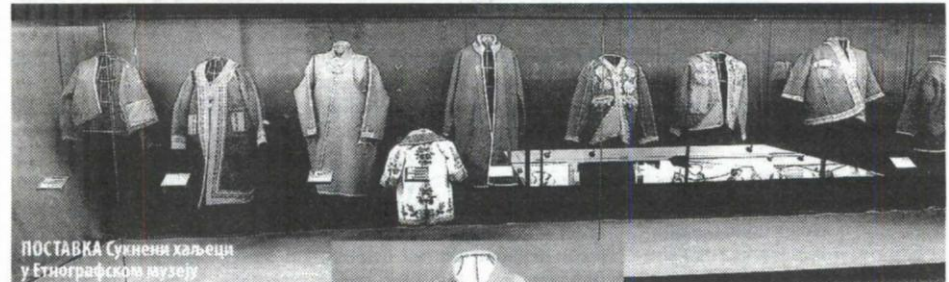
У ИНВЕНТАРУ београдског Етнографског музеја постоји чак 1.200 експоната који су евидентирани као - гуњ. Из ове богате збирке народних ношњи, кустоскиње Вилма Мишкановић и Татјана Микулић пробрале су најзанимљивије примере овог мушког, женског и дечјег хаљетка од вуне (сукна) и осмислиле поставку "Гуњ - јелек - прслук".

- Изложбом смо желеле да представимо процес трансформације једног одевног предмета од архаичног, традиционалног до савременог - објашњава за "Новости" Мишкановић. - Циљ поставке је да се кроз музеолошку

Гуњеви и јелеци, хаљети свакодневног и свеча-ног традиционалног одела, ношени су на целокупној територији Балканског полуострва и Панонске низије. На просторима бивше Југославије носили су га Срби, Хрвати, Муслимани,

једноставног вуненог простирача, покривача и огртача, преко горње одеће, врсте капута са дугачким рукавима, развио до кратког гуња са или без рукава, као део традиционалне сеоске ношње и грађанског костима. - Грубо вунено сукно -

ставља саговорница. - После ткања се дорађује помоћу воде у сеоским воденицама, ваљавицама, ступама да би текстура постала компактнија. Поступак ступања комбинује се ударцима тешким дрвеним маљевима и водом. После ступања и сушења

ПОСТАВКА Сукнени хаљети у Етнографског музеју

ВОЈВОЂАНСКА "ДУШАНКА" СА ЦЕТИЊА

- ТОКОМ покрета националног буђења у 19. веку у Војводини, појавио се гуњ, назван "душанка" по цару Душану, украшен ширитима и кићанкама, слично мађарским мундирима, али тако да се по њему међусобно препознавало српско становништво - прича Вилма Мишкановић о занимљивом експонату добијеном са Цетиња. - Једна новосадска позоришна трупа гостовала је на Цетињу носећи "душанке", и овај начин украшавања су потом за своја одела преузели виђенији Црногорци.

презентацију укрсте две перспективе: једна која се бави етимолошким значењем термина гуњ и друга која прати његов развој од средине 19. века до данас, као и простор на коме се носио.

Црногорци, Македонци, Словаци, али и Црновунци (старо цинцарско сточарско становништво настањено у Македонији). Саткан од црне, смеђе или сингаве (сиве) боје, гуњ се од првобитног

аба, које је сточаре, а касније и остало становништво штитило од хладноће и временских неприлика, подразумева материјал од вуне или козје длаке, ткан на хоризонталном разбоју - на

тканина се боји. Кројиле су је абације и терзије, а ређе жене у кућној радиности.

Етимологија појма гуњ изводи се од средњовековне грчке и средњовековне латинске речи gupna што значи крзно или кожух. У средњовековној Србији гуњ, пуст, и покров припадали су категорији обавезних давања Влаха и сељана на манастирским имањима. Тако је цар Душан наредио да се из села додељених Карејској ћелији у Светој Гори, од "сваке куће царства" сваке године узима и десет гуњева. ■ М. А. К.

